

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

60. C. Iulius Cæsar.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

C. Licinius Caluus.

CAPVT LX.

Novosa, & masticulosa eloquentia plus habet opera, minus felicitatis.

Caius Licinius Caluus accuratius quoddam dicendi, & exquisitius afferebat genus: quod quamquam scienter, eleganterque tractabat, nimium tamen inquirens in se, atque ipse sese obseruans, metuensque ne virtutum colligeret, etiam verum sanguinem perdebat. Itaque eius oratio nimia religione attenuata doctis, & attentè audientibus erat illustris, à multitudine autem, & à foro, cui nata est eloquentia, deuorabatur. Atticum se Caluus dici oratorem volebat, inde ista exilitas, quam de industria consequebatur.

C. Iulius Cæsar.

CAPVT LXI.

Mens magna C. Iulij Cæsaris, & vt ait Plinius, quodam igne volteris bellorum laureis eloquentiæ palmas adrexit, de quo summi oratoris extat iudicium honorificentissimum. Cæsar, inquit, rationem adhibens, consuetudinem vitiosam, & corruptam puram, & incorruptam consuetudine emendat, itaque cum ad hanc elegantiam verborum latinorum, quæ etiam si orator non sis, & sis ingenuus ciuis Romanus, tamen necessaria est, adiungit illa oratoria ornamenta dicendi, tum videtur tanquam tabulas bene pictas collocare in bono lumine. Hanc cum habeat præcipuam laudem in communibus non video, cui debeat cedere, splendidam quandam, minimeque veteratoriam dicendi rationem tenet, voce, motu, forma etiam magnifica, & generosa quodammodo, orationes eius mihi vehementer probantur. Atque etiam commentarios quosdam scripsit rerum suarum, valde quidem (inquam) probandos, Nudi enim sunt, recti, & venusti, omni ornatu orationis, tanquam veste detracta. Sed dum voluit alios habere parata, vnde fumerent, qui velle scribere historiam, ineptis gratum fortasse fecit, qui voluit ista calamistis inurere, fanos quidem homines à scribendo deterruit. Nihil enim in historia pura, & illustri, breuitate dulcius. At lib. 3. de Oratore, tribuit illi singularem dexteritatem, quod res tragicas penè comicè, tristes remisit, seueras hilarè forenses, stœuica propè venustate tractaret. Atque ita,

vt neque iocus magnitudine rerum excluderetur, nec grauitas facerij minueretur Plutarch. ait eum *ἄνευ πρὸς λόγους ἀρίστα, & διαπρῶσαι φιλῶντα*. Splendorem orationis illi tribuit Cornel. Tacitus, sicut alij indolem Cælio, subtilitatem Calidio, grauitatem Bruto, acumen Sulpitio, acerbitatem Cassio, diligentiam Pollioni, dignitatem Messalæ, sanctitatem Caluo. Sed omnium optime collegisse videtur Quintilianus, vbi ait Cæsarem dixisse eodem animo, quo bellauit.

N. N.

a Extant eorum fragmenta à Fulvio Ursino collecta. Vt orationum in Funere Iulia, pro Bruto, pro lege Plantia, ad Milites, pro Sextilio, de Coniuratis, in funere Cornelia. Item ex libro Antiquarum de suspicijs, & analogis.

Crispus Sallustius.

CAPVT LXI.

Crispus Sallustius, quod præclare dictum est à Lipsio, mirandus magis, quam iudicandus. Acere, & sublime viri ingenium, dicendi vis magna, crebra sententiæ, neruosa breuitas. Atque vt in minoribus cœchis, quod alunt, illustriores sunt margaritæ, sic in Sallustij orationibus, breuibus ijs quidem, sed in breuitate conspicuis generosiores sensus latent, & maiora eloquentiæ ornamenta. Quippe narrat præse, irrepit subtiliter, pugnat robustè, verbis vix vquam temerarijs, sed acri castigazione delectis, sententijs veris, concionibus cultis. Quamquam suis nauis non caruit, de quibus in comparatione Ciceronis, & Sallustij plenius dicturus sum.

M. TVLLIVS CICERO, PRO quo Apologia.

Contra Κικέρωνος ἰστορίαν, qui ferream Ciceronis eloquentiam, auream Demosthenis nominarat.

CAPVT LXII.

Attingimus humanæ culmen eloquentiæ, iam quo progrediatur stylus non habet. Hic ille est Marcus Tullius, dono quodam pro uidentia genitus, in quo totas vires suas eloquentia exararetur, par Imperio Romano ingenium,

Quicquid Romana eloquentia habet, quod in solis Græcia, aut op-